

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 9ης Φεβρουαρίου 2006 *

Στην υπόθεση C-127/04,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Ηνωμένο Βασίλειο), με απόφαση της 18ης Νοεμβρίου 2003, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 8 Μαρτίου 2004, στο πλαίσιο της δίκης

Declan O'Byrne

κατά

Sanofi Pasteur MSD Ltd, πρώην Aventis Pasteur MSD Ltd,

Sanofi Pasteur SA, πρώην Aventis Pasteur SA,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Jann (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, K. Schiemann, K. Lenaerts, E. Juhász και M. Pešič, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: L. A. Geelhoed

γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 7ης Απριλίου 2005,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- Ο D. O'Byrne, εκπροσωπούμενος από τους S. Maskrey, QC, και H. Preston, barrister, εντεταλμένους από την K. Pickup, solicitor,
- η Sanofi Pasteur MSD Ltd και η Sanofi Pasteur SA, εκπροσωπούμενες από τους G. Leggatt, QC, και P. Popat, barrister,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον I. M. Braguglia, επικουρούμενο από τον P. Gentili, avvocato dello Stato,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους X. Lewis και G. Valero Jordana,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 2ας Ιουνίου 2005,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής απόφασεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 11 της οδηγίας 85/374/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1985, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σε θέματα ευθύνης λόγω ελαττωματικών προϊόντων (ΕΕ L 210, σ. 29, στο εξής: οδηγία).

- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ, αφενός, του D. O'Byrne και, αφετέρου, της Sanofi Pasteur MSD Ltd, πρώην Aventis Pasteur MSD Ltd (στο εξής: APMSD), και της Sanofi Pasteur SA, πρώην Aventis Pasteur SA (στο εξής: APSA), κατόπιν της εκ μέρους των δύο τελευταίων θέσεως σε κυκλοφορία εμβολίου θεωρουμένου ελαττωματικού, του οποίου η χορήγηση φέρεται ότι προξένησε σοβαρές βλάβες στον πρώτο.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική νομοθεσία

- 3 Η οδηγία προβλέπει, στο άρθρο της 1, ότι «[ο] παραγωγός ευθύνεται για κάθε ζημία που οφείλεται σε ελάττωμα του προϊόντος του».
- 4 Το άρθρο 3 της οδηγίας, το οποίο ορίζει την έννοια του παραγωγού, έχει ως ακολούθως:

«1. Ως “παραγωγός” θεωρείται ο κατασκευαστής ενός τελικού προϊόντος, ο παραγωγός κάθε πρώτης ύλης ή ο κατασκευαστής ενός συστατικού καθώς και κάθε πρόσωπο του εμφανίζεται ως παραγωγός του προϊόντος, επιθέτοντας σε αυτό την επωνυμία, το σήμα ή κάθε άλλο διακριτικό του σημείο.

2. Με την επιφύλαξη της ευθύνης του παραγωγού, οποιοσδήποτε εισάγει στην Κοινότητα ένα προϊόν για πώληση, μίσθωση, leasing ή οποιαδήποτε άλλη μορφή διανομής στα πλαίσια της εμπορικής του δραστηριότητας, θεωρείται ως παραγωγός του κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας και υπέχει ευθύνη παραγωγού.

3. Εάν είναι αδύνατο να προσδιοριστεί η ταυτότητα του παραγωγού, κάθε προμηθευτής του προϊόντος θα θεωρείται ως παραγωγός του, εκτός αν ενημερώσει τον ζημιωθέντα, εντός εύλογης προθεσμίας, σχετικά με την ταυτότητα του παραγωγού ή εκείνου που του προμήθευσε το προϊόν. Το ίδιο ισχύει, όταν πρόκειται για εισαγόμενο προϊόν, εάν η ταυτότητα του εισαγωγέα, όπως την αναφέρει η παράγραφος 2, δεν αναγράφεται στο προϊόν, ακόμα και εάν αναφέρεται η επωνυμία του παραγωγού.»

5 Το άρθρο 7 της οδηγίας ορίζει:

«Ο παραγωγός δεν ευθύνεται, σύμφωνα με την παρούσα οδηγία, εάν αποδείξει:

α) ότι δεν έθεσε το προϊόν σε κυκλοφορία:

[...]

6 Σύμφωνα με τη δέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας, «καθιέρωση ενιαίας προθεσμίας παραγραφής για την αγωγή επανόρθωσης της προκληθείσας ζημίας είναι προς το συμφέρον τόσο του ζημιωθέντος, όσο και του παραγωγού». Συναφώς, το άρθρο 11 της οδηγίας ορίζει:

«Τα κράτη μέλη θα λάβουν νομοθετικά μέτρα, ώστε τα δικαιώματα, που η οδηγία αυτή παρέχει στον ζημιωθέντα, να παραγράφονται μετά πάροδο δέκα ετών, από την ημερομηνία κατά την οποία ο παραγωγός έθεσε σε κυκλοφορία το συγκεκριμένο προϊόν που προξένησε τη ζημία, εκτός εάν, στο μεταξύ, ο ζημιωθείς στράφηκε δικαστικά κατά του παραγωγού.»

Η εθνική νομοθεσία

- 7 Η οδηγία μεταφέρθηκε στο εσωτερικό δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου με το πρώτο μέρος του νόμου του 1987 περί προστασίας των καταναλωτών (Consumer Protection Act 1987, στο εξής: νόμος του 1987), που τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαρτίου 1988. Το άρθρο 4 του εν λόγω νόμου έχει ως ακολούθως:

«(1) Επί αγωγών λόγω ελαττωματικού προϊόντος, ασκουμένων δυνάμει του παρόντος μέρους, ο εναγόμενος απαλλάσσεται εφόσον αποδείξει:

[...]

(b) ότι ουδέποτε παρέσχε το προϊόν σε άλλον ή

[...]

(d) ότι το προϊόν δεν είχε το επίμαχο ελάττωμα κατά τον κρίσιμο χρόνο·

[...]»

- 8 Εξάλλου, ο νόμος του 1987 πρόσθεσε στον περί περιγραφής νόμο του 1980 (Limitation Act 1980) ένα νέο άρθρο 11 Α, του οποίου η παράγραφος 3 ορίζει:

«Αγωγή δυνάμει του άρθρου αυτού δεν μπορεί να ασκηθεί μετά την πάροδο δεκαετούς προθεσμίας από την κρίσιμη ημερομηνία [...] η παρούσα παράγραφος επιφέρει παραγραφή της αξιώσεως κατά την εκπνοή της ως άνω δεκαετούς προθεσμίας, και μάλιστα ανεξαρτήτως αν η αξίωση αυτή είναι ληξιπρόθεσμη ή όχι, ή έχουν αρχίσει να τρέχουν οι προθεσμίες που προβλέπουν οι ακόλουθες διατάξεις του παρόντος νόμου.»

Η διαδικασία της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 9 Από το γράμμα της περί παραπομπής απόφασεως προκύπτει ότι το μικρό παιδί D. Ο'Byrne εμβολιάστηκε, στις 3 Νοεμβρίου 1992, με μία δόση εμβολίου κατά του αιμοφίλου σε ιατρείο ευρισκόμενο στο Ηνωμένο Βασίλειο.
- 10 Κατόπιν του εμβολιασμού, το παιδί υπέστη σοβαρές βλάβες. Οι συνήγοροί του υποστηρίζουν ότι η βλάβη που υπέστη οφείλεται στο γεγονός ότι το εμβόλιο, το οποίο του χορηγήθηκε, ήταν ελαττωματικό.
- 11 Παραγωγός του εμβολίου ήταν η Pasteur Mérieux Sérums et Vaccins SA, εταιρία γαλλικού δικαίου, η οποία μετονομάστηκε ακολούθως σε APSA.
- 12 Στις 18 Σεπτεμβρίου 1992, η APSA απέστειλε μία παρτίδα εμβολίων, μεταξύ των οποίων το χορηγηθέν στον μικρό D. Ο'Byrne, στη Mérieux UK Ltd, εταιρία

αγγλικού δικαίου που επίσης μετονομάστηκε και έλαβε την επωνυμία APMSD. Η εν λόγω εταιρία, η οποία ήταν θυγατρική της APSA κατά 100 % και διένεμε τα προϊόντα της μητρικής στο Ηνωμένο Βασίλειο, παρέλαβε την επίμαχη παρτίδα στις 22 Σεπτεμβρίου 1992. Κατά την παράδοση, η APSA απέστειλε τιμολόγιο στην APMSD, το οποίο η τελευταία εξόφλησε προσηκόντως.

- 13 Ακολούθως, σε άγνωστη ημερομηνία, μέρος της παρτίδας των εμβολίων πωλήθηκε από την APMSD στο Υπουργείο Υγείας του Ηνωμένου Βασιλείου και παραδόθηκε απ' ευθείας από αυτή σε νοσοκομείο που υπέδειξε το Υπουργείο. Το νοσοκομείο χορήγησε περαιτέρω μέρος της παρτίδας στο ιατρείο, όπου εμβολιάστηκε το παιδί, στις 3 Νοεμβρίου 1992.
- 14 Στις 2 Νοεμβρίου 2000, οι συνήγοροι του ενάγοντος της κύριας δίκης άσκησαν μια πρώτη αγωγή αποζημίωσης κατά της APMSD, υποστηρίζοντας ότι αυτή ήταν ο παραγωγός του προϊόντος.
- 15 Στις 7 Οκτωβρίου 2002, μία δεύτερη αγωγή ασκήθηκε κατά της APSA. Οι συνήγοροι του ενάγοντος δήλωσαν ότι μόλις κατά τη διάρκεια του θέρους του 2002 αντιλήφθηκαν σαφώς και για πρώτη φορά ότι ο παραγωγός του προϊόντος ήταν στην πραγματικότητα η APSA και όχι η APMSD.
- 16 Στο πλαίσιο της δεύτερης αυτής δίκης, η APSA διατείνεται ότι η κατ' αυτής αξίωση έχει παραγραφεί. Προβάλλει ότι, εφόσον το προϊόν τέθηκε σε κυκλοφορία στις 18 Σεπτεμβρίου 1992 με την παράδοσή του στην APMSD, η οποία το παρέλαβε στις 22 Σεπτεμβρίου, η αγωγή, ως κατατεθείσα μόλις στις 7 Οκτωβρίου 2002, ασκήθηκε μετά την εκπνοή της δεκαετούς προθεσμίας παραγραφής που προβλέπει το άρθρο 11 Α, παράγραφος 3, του νόμου του 1987, διά του οποίου μεταφέρθηκε στο εσωτερικό δίκαιο το άρθρο 11 της οδηγίας.

- 17 Κατά τους συνηγούς του ενάγοντος της κύριας δίκης, η αξίωση δεν έχει παραγραφεί. Συγκεκριμένα, το προϊόν διατέθηκε στην κυκλοφορία μόνον αφότου παραδόθηκε από την APMSD στο νοσοκομείο που υπέδειξε το Υπουργείο Υγείας. Η παράδοση αυτή διενεργήθηκε λιγότερο από δέκα έτη πριν από την άσκηση της δεύτερης αγωγής.
- 18 Ωστόσο, οι συνηγόροι του ενάγοντος ζήτησαν, στις 10 Μαρτίου 2003, από το αιτούν δικαστήριο να διατάξει διά παν ενδεχόμενο, στο πλαίσιο της εκδικάσεως της πρώτης αγωγής, ήτοι της ασκηθείσας στις 2 Νοεμβρίου 2000, να υποκατασταθεί η APMSD με την APSA.
- 19 Υπό τις συνθήκες αυτές το High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division, αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Εάν Γάλλος παραγωγός, βάσει συμβάσεως πωλήσεως, προμηθεύει ένα προϊόν στην αγγλική, κατά 100% θυγατρική του, εταιρία, αυτή δε ακολούθως το προμηθεύει σε άλλη οντότητα, πρέπει το άρθρο 11 της οδηγίας [...] να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το εν λόγω προϊόν τίθεται σε κυκλοφορία:

α) όταν φεύγει από τη γαλλική εταιρία ή

β) όταν φθάνει στην αγγλική εταιρία ή

- γ) όταν φεύγει από την αγγλική εταιρία ή
- δ) όταν περιέρχεται στην οντότητα που παραλαμβάνει το προϊόν από την αγγλική εταιρία;
- 2) Όταν ο ενάγων αξιώνει δικαστικώς την ικανοποίηση των δικαιωμάτων που του παρέχει η οδηγία [...] για ελαττωματικά προϊόντα κατά μιας εταιρίας Α πιστεύοντας εσφαλμένως ότι η Α ήταν η παραγωγός του προϊόντος, ενώ στην πραγματικότητα παραγωγός του προϊόντος δεν ήταν η Α, αλλά άλλη εταιρία, η Β, επιτρέπεται στο κράτος μέλος να παρέχει, με την εθνική του νομοθεσία, τη διακριτική ευχέρεια στα εθνικά δικαστήρια να θεωρούν τις αγωγές αυτές ως *“αγωγές κατά του παραγωγού”* κατά την έννοια του άρθρου 11 της οδηγίας [...];
- 3) Επιτρέπει το άρθρο 11 της οδηγίας [...], ορθώς ερμηνευόμενο, στο κράτος μέλος να παρέχει σε δικαστήριο τη διακριτική ευχέρεια να επιτρέψει την υποκατάσταση της Α με τη Β στη θέση της εναγόμενης σε αγωγή όπως αυτή περί της οποίας γίνεται λόγος ανωτέρω στο δεύτερο ερώτημα («η σχετική αγωγή»):
- α) όταν η δεκαετής προθεσμία του άρθρου 11 έχει παρέλθει,
- β) όταν η σχετική αγωγή κατά της Α ασκήθηκε πριν από την πάροδο της δεκαετούς προθεσμίας και
- γ) όταν δεν ασκήθηκε αγωγή κατά της Β πριν από την πάροδο της δεκαετούς προθεσμίας σε σχέση με το προϊόν που, κατά τους ισχυρισμούς του ενάγοντος, προκάλεσε τη ζημία;

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 20 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να μάθει αν, σε περίπτωση που το προϊόν παραδίδεται από την παραγωγό εταιρία σε θυγατρική της εταιρία διανομής, ακολούθως δε πωλείται από την τελευταία σε τρίτο, το άρθρο 11 της οδηγίας πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το προϊόν τίθεται σε κυκλοφορία κατά τη μεταβίβασή του από την παραγωγό εταιρία προς τη θυγατρική ή κατά τη μεταβίβαση από την τελευταία αυτή προς τον ως άνω τρίτο.
- 21 Ο ενάγων της κύριας δίκης, η Ιταλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων υποστηρίζουν ότι η θέση σε κυκλοφορία ενός προϊόντος εξαρτάται από την εκ μέρους του παραγωγού απώλεια του ελέγχου επί του προϊόντος αυτού ή ότι αυτή συντελείται όταν το προϊόν μεταβιβαστεί σε πρόσωπο επί του οποίου ο παραγωγός δεν έχει εξουσία. Καθοριστικό στοιχείο είναι η εισαγωγή του προϊόντος στην αλυσίδα διανομής διά της παραδόσεώς του σε τρίτο. Κατά την άποψή τους, μια εταιρία κατά 100% θυγατρική του παραγωγού, όπως αυτή περί της οποίας πρόκειται στην κύρια δίκη, μπορεί να μη θεωρηθεί ως τρίτος.
- 22 Αντιθέτως, οι εναγόμενες της κύριας δίκης διατείνονται ότι η έξοδος του προϊόντος από τον αληθή τόπο παραγωγής του είναι το κρίσιμο στοιχείο για τον ορισμό της θέσεως σε κυκλοφορία, χωρίς να ασκεί επιρροή εν προκειμένω η παράδοσή του σε θυγατρική.
- 23 Εκ προοιμίου, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η οδηγία δεν περιλαμβάνει ορισμό της έννοιας της «θέσεως σε κυκλοφορία», στην οποία αναφέρονται, ιδίως, το άρθρο 7, στοιχείο α', της οδηγίας, σχετικά με τις δυνατότητες να απαλλαγεί της ευθύνης του ο παραγωγός, και το άρθρο 11, σχετικά με την παραγραφή των δικαιωμάτων που παρέχονται στον ζημιωθέντα από την ίδια οδηγία.

- 24 Σε σχέση με την έννοια της θέσεως σε κυκλοφορία κατά το άρθρο 7 της οδηγίας, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι η απαλλαγή από την ευθύνη λόγω της μη θέσεως σε κυκλοφορία αφορά, κατ' αρχάς, τις περιπτώσεις στις οποίες κάποιο άλλο πρόσωπο και όχι ο παραγωγός βγάζει το προϊόν από τη διαδικασία παραγωγής. Επιπλέον, αποκλείονται οι χρήσεις του προϊόντος που γίνονται παρά τη θέληση του παραγωγού, π.χ. οσάκις η διαδικασία παραγωγής δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί, καθώς επίσης η χρήση για προσωπικούς σκοπούς ή παρόμοιες περιπτώσεις (απόφαση της 10ης Μαΐου 2001, C-203/99, Veedfald, Συλλογή 2001, σ. I-3569, σκέψη 16).
- 25 Σε αυτό το πλαίσιο, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί, με τη σκέψη 15 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Veedfald, ότι οι περιοριστικώς απαριθμούμενες περιπτώσεις του άρθρου 7 της οδηγίας, κατά τις οποίες ο παραγωγός μπορεί να απαλλαγεί της ευθύνης του, πρέπει να ερμηνεύονται αυστηρά. Η ερμηνεία αυτή αποσκοπεί στη διαφύλαξη των συμφερόντων των ζημιωθέντων από ελαττωματικό προϊόν.
- 26 Αντιθέτως, το άρθρο 11 της οδηγίας, το οποίο έχει ως αντικείμενο να θέσει χρονικό περιορισμό στην εκ μέρους των ζημιωθέντων άσκηση των δικαιωμάτων που τους παρέχει η οδηγία, έχει ουδέτερο χαρακτήρα. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από τη δέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας, η εν λόγω διάταξη έχει σκοπό να εξυπηρετήσει τις ανάγκες της ασφάλειας δικαίου προς το συμφέρον των εμπλεκόμενων μερών. Επομένως, ο καθορισμός των χρονικών ορίων, εντός των οποίων πρέπει να ασκηθεί η αγωγή του ζημιωθέντος, πρέπει να γίνει βάσει αντικειμενικών κριτηρίων.
- 27 Υπό το πρίσμα των προεκτεθέντων, πρέπει να θεωρείται ότι ένα προϊόν έχει τεθεί σε κυκλοφορία, κατά την έννοια του άρθρου 11 της οδηγίας, όταν έχει εξέλθει της παραγωγικής διαδικασίας που εφαρμόζει ο παραγωγός και έχει εισέλθει σε διαδικασία εμπορικής κυκλοφορίας, στο πλαίσιο της οποίας προτείνεται, ως έχει, στο κοινό προς χρήση ή ανάλωση.

- 28 Εν προκειμένω, δεν ασκεί, κατ' αρχήν, επιρροή το ζήτημα αν το προϊόν πωλείται απ' ευθείας από τον παραγωγό στον χρήστη ή τον καταναλωτή ή αν η πώληση αυτή διενεργείται στο πλαίσιο διαδικασίας διανομής όπου μετέχουν μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, όπως είναι η διαδικασία που περιγράφεται στο άρθρο 3, παράγραφος 3, της οδηγίας.
- 29 Σε περίπτωση που ένας από τους κρίκους της αλυσίδας διανομής συνδέεται στενά με τον παραγωγό, επί παραδείγματι αν πρόκειται για εταιρία κατά 100 % θυγατρική του, πρέπει να διερευνάται μήπως η σύνδεση αυτή έχει ως συνέπεια ότι η εν λόγω οντότητα συμμετέχει, στην πραγματικότητα, στη διαδικασία παραγωγής του οικείου προϊόντος.
- 30 Κατά την αξιολόγηση της στενής αυτής σχέσεως δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το αν πρόκειται, ή όχι, για χωριστά νομικά πρόσωπα. Αντιθέτως, έχει σημασία το αν πρόκειται για επιχειρήσεις ασκούσες διαφορετικές δραστηριότητες παραγωγής ή, αντιθέτως, για επιχειρήσεις, από τις οποίες μία, η θυγατρική εταιρία, ενεργεί απλώς ως διανομέας ή ως θεματοφύλακας του προϊόντος που παράγει η μητρική εταιρία. Εναπόκειται στα εθνικά δικαστήρια να κρίνουν, λαμβάνοντας υπόψη τις συγκεκριμένες εκάστοτε συνθήκες και τα πραγματικά περιστατικά στην υπόθεση, της οποίας έχουν επιληφθεί, αν οι δεσμοί μεταξύ του παραγωγού και μιας άλλης οντότητας είναι τόσο στενοί, ώστε η έννοια του παραγωγού κατά τα άρθρα 7 και 11 της οδηγίας να εγκλείει επίσης την οντότητα αυτή, η δε μεταβίβαση του προϊόντος από μία από αυτές τις οντότητες στην άλλη να μη συνεπάγεται θέση του σε κυκλοφορία κατά την έννοια των ως άνω διατάξεων.
- 31 Ούτως ή άλλως, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζουν οι εναγόμενες της κύριας δίκης, το γεγονός ότι εκδίδεται τιμολόγιο για την παράδοση των προϊόντων στη θυγατρική εταιρία και ότι αυτή καταβάλλει το τίμημά τους όπως οποιοσδήποτε αγοραστής δεν έχει καθοριστική σημασία. Ομοίως, στερείται καθοριστικής σημασίας το ζήτημα ποια οντότητα πρέπει να θεωρηθεί ότι έχει δικαίωμα κυριότητας επί των προϊόντων.

- 32 Συνεπώς, στο πρώτο ερώτημα επιβάλλεται η απάντηση ότι το άρθρο 11 της οδηγίας πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ένα προϊόν τίθεται σε κυκλοφορία όταν έχει εξέλθει της παραγωγικής διαδικασίας που εφαρμόζει ο παραγωγός και έχει εισέλθει σε διαδικασία εμπορικής κυκλοφορίας, στο πλαίσιο της οποίας προτείνεται, ως έχει, στο κοινό προς χρήση ή ανάλωση.

Επί του δευτέρου και του τρίτου ερωτήματος

- 33 Με το δεύτερο και το τρίτο ερώτημά του, τα οποία πρέπει να εξεταστούν μαζί, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να μάθει αν, σε περίπτωση που ασκείται αγωγή κατά εταιρίας, η οποία θεωρήθηκε εσφαλμένως ως ο παραγωγός ενός προϊόντος, ενώ, στην πραγματικότητα, αυτό είχε παραχθεί από άλλη εταιρία, επιτρέπεται στα εθνικά δικαστήρια να δεχθούν ότι η αγωγή στρέφεται κατά της παραγωγού εταιρίας και να υποκαταστήσουν με αυτή, ως εναγομένη, την εταιρία κατά της οποίας στρεφόταν αρχικώς η αγωγή.
- 34 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η οδηγία ουδέν διαλαμβάνει επί των διαδικασιών που πρέπει να κινηθούν στην περίπτωση που ο ζημιωθής ασκεί αγωγή αποζημιώσεως λόγω ελαττωματικών προϊόντων, ευρισκόμενος σε πλάνη ως προς την ταυτότητα του παραγωγού. Επομένως, εναπόκειται κατ' αρχήν στο εθνικό δικονομικό δίκαιο να ορίσει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες χωρεί υποκατάσταση διαδίκου από άλλον στο πλαίσιο μιας τέτοιας δίκης.
- 35 Ωστόσο, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι ο κύκλος των υπευθύνων, κατά των οποίων ο ζημιωθής μπορεί να ασκήσει αγωγή αποζημιώσεως σύμφωνα με το σύστημα ευθύνης που προβλέπει η οδηγία, καθορίζεται από τα άρθρα 1 και 3 αυτής (απόφαση της 10ης Ιανουαρίου 2006, C-402/03, Skon και Bilka, Συλλογή 2006,

- σ. I-199, σκέψη 32). Δεδομένου ότι η οδηγία επιδιώκει την πλήρη εναρμόνιση των ζητημάτων που ρυθμίζει, ο καθορισμός του κύκλου των υπευθύνων προσώπων από τα άρθρα της 1 και 3 πρέπει να θεωρηθεί περιοριστικός (προαναφερθείσα απόφαση Skon και Bilka, σκέψη 33).
- 36 Τα άρθρα 1 και 3, παράγραφος 1, της οδηγίας αποδίδουν την με αυτή προβλεπόμενη ευθύνη στον παραγωγό, ο οποίος ορίζεται, ιδίως, ως ο κατασκευαστής ενός τελικού προϊόντος.
- 37 Μόνον σε περιοριστικούς απαριθμούμενες περιπτώσεις μπορεί να θεωρηθεί ως παραγωγός ένα άλλο πρόσωπο, ήτοι όποιος εμφανίζεται ως παραγωγός, επιθέτοντας στο προϊόν την επωνυμία, το σήμα ή κάθε άλλο διακριτικό του σημείο (άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας), όποιος εισάγει ένα προϊόν στην Κοινότητα (άρθρο 3, παράγραφος 2), σε περίπτωση δε που είναι αδύνατον να προσδιοριστεί η ταυτότητα του παραγωγού, ο προμηθευτής ο οποίος δεν ενημέρωσε τον ζημιωθέντα, εντός εύλογης προθεσμίας, σχετικά με την ταυτότητα του παραγωγού ή εκείνου που του προμήθευσε το προϊόν (άρθρο 3, παράγραφος 3).
- 38 Το εθνικό δικαστήριο, αποφαινόμενο επί των προϋποθέσεων, υπό τις οποίες χωρεί υποκατάσταση διαδίκου από άλλον στο πλαίσιο συγκεκριμένης δίκης, πρέπει να μεριμνά για την τήρηση του προσωπικού πεδίου εφαρμογής της οδηγίας, όπως αυτό ορίζεται με το άρθρο της 3.
- 39 Κατά συνέπεια, στο δεύτερο και το τρίτο ερώτημα επιβάλλεται η απάντηση ότι, σε περίπτωση που έχει ασκηθεί αγωγή κατά εταιρίας, θεωρουμένης εσφαλμένως ως παραγωγού ενός προϊόντος ενώ, στην πραγματικότητα, αυτό είχε παραχθεί από άλλη εταιρία, εναπόκειται, κατ' αρχήν, στο εθνικό δίκαιο να ορίσει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες χωρεί υποκατάσταση διαδίκου από άλλον στο πλαίσιο αυτής της δίκης. Ωστόσο, το εθνικό δικαστήριο, αποφαινόμενο επί των προϋποθέσεων υπό τις

οποίες χωρεί η εν λόγω υποκατάσταση, πρέπει να μεριμνά για τον σεβασμό του προσωπικού πεδίου εφαρμογής της οδηγίας, όπως αυτό ορίζεται με τα άρθρα της 1 και 3.

Επί των δικαστικών εξόδων

- ⁴⁰ Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει, ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης, τον χαρακτήρα παρεμπόδισης που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 11 της οδηγίας 85/374/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1985, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σε θέματα ευθύνης λόγω ελαττωματικών προϊόντων, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ένα προϊόν τίθεται σε κυκλοφορία όταν έχει εξέλθει της παραγωγικής διαδικασίας που εφαρμόζει ο παραγωγός και έχει εισέλθει σε διαδικασία εμπορικής κυκλοφορίας, στο πλαίσιο της οποίας προτείνεται, ως έχει, στο κοινό προς χρήση ή ανάλωση.

- 2) Σε περίπτωση που έχει ασκηθεί αγωγή κατά εταιρίας, θεωρουμένης εσφαλμένως ως παραγωγού ενός προϊόντος ενώ, στην πραγματικότητα, αυτό είχε παραχθεί από άλλη εταιρία, εναπόκειται, κατ' αρχήν, στο εθνικό δίκαιο να ορίσει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες χωρεί υποκατάσταση διαδίκου από άλλον στο πλαίσιο αυτής της δίκης. Ωστόσο, το εθνικό δικαστήριο, αποφαινόμενο επί των προϋποθέσεων υπό τις οποίες χωρεί η εν λόγω υποκατάσταση, πρέπει να μεριμνά για τον σεβασμό του προσωπικού πεδίου εφαρμογής της οδηγίας, όπως αυτό ορίζεται με τα άρθρα της 1 και 3.

(υπογραφές)